

Sygn. akt: III U 991/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Suchcicka
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Małgorzata Laskowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 października 2013 r. w O.

sprawy z odwołania J. Ż.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. Ż.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 17 czerwca 2013r. **znak** (...)

orzeka:

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

J. Ż. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17.06.2013r., znak: NE/15/028026148. W uzasadnieniu wskazał, że organ emerytalny nie uznał mu pracy w gospodarstwie rolnym w okresie od 14.06.1977r. do 14.09.1981r. Wnosił o przesłuchanie wskazanych przez niego świadków w celu wykazania okresu pracy w gospodarstwie rolnym. W toku postępowania odwołujący wskazał, że nadal pozostaje w stosunku pracy, a jego intencją jest ustalenie okresów pracy.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie z powodu nie spełnienia wszystkich warunków określonych w art. 88 Karty Nauczyciela.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30.04.2013r. w Oddziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w P. Inspektoracie w P. odwołujący J. Ż. (ur. (...), z zawodu nauczyciel) złożył wniosek o ustalenie uprawnień do emerytury na podstawie art. 88 ustawy z dnia 26.01.1982r. Karty Nauczyciela oraz przepisów ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. We wniosku wskazał, że pozostaje w stosunku pracy w Zespole Szkół (...) w P..

Na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych J. Ż. Oddział ZUS ustalił okres zatrudnienia odwołującego, który na dzień 31.12.2008r. wyniósł 26 lat, 11 miesięcy i 18 dni okresów składkowych oraz 2 miesiące i 1 dzień okresów nieskładkowych; łącznie odwołujący udowodnił staż pracy wynoszący 27 lat, miesiąc i 19 dni – zamiast wymaganych 30 lat pracy.

Na dzień wystawienia zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, tj. 26.04.2013 r. odwołujący się udowodnił 31 lat, 5 m-cy i 16 dni, w tym: 31 lat, 3 m-ce i 4 dni okresów składkowych oraz 2 miesiące i 12 dni okresów nieskładkowych.

Do wniosku o ustalenie uprawnień do emerytury odwołujący dołączył m.in. własne oświadczenie oraz zeznania świadków na okoliczność pracy w gospodarstwie rolnym w charakterze domownika - po 16-tym roku życia w okresie od 14.06.1977r. do 14.09.1981r.

Organ emerytalny uznał, że odwołujący się nie pozostawał we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem (zamieszkiwał w odległości około 3 km od gospodarstwa), nie był też osobą bliską rolnikowi (właścicielami gospodarstwa byli brat i bratowa matki oraz babcia), wobec czego uznał, że odwołujący nie pracował w gospodarstwie rolnym co najmniej 4 godziny dziennie, a jedynie dorywczo. Z tego powodu Oddział ZUS nie uznał okresu pracy odwołującego w gospodarstwie rolnym jako domownika.

Wobec powyższego organ rentowy decyzją z dnia 17.06.2013 r. odmówił odwołującemu J. Ż. prawa do emerytury, z powodu nie spełnienia wszystkich warunków określonych w art. 88 Karty Nauczyciela.

J. Ż. od w/w decyzji wniósł odwołanie do Sądu Okręgowego w Ostrołęce.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie podlega oddaleniu.

Przedmiotem postępowania jest odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17.06.2013r., znak: NE/15/028026148. Decyzją tą ZUS odmówił odwołującemu prawa do emerytury z uwagi na brak przesłanek do przyznania tego świadczenia.

W przedmiotowej sprawie odwołujący się domagał się ustalenia, że w spornym okresie (od 14.06.1977r. do 14.09.1981r.) pracował w gospodarstwie rolnym, zaś podczas rozprawy zeznał, że jest nauczycielem od 1981r., nie rozwiązał stosunku pracy, a jego intencją jest jedynie ustalenie okresów pracy.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.) prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 29, 32, 33 i 39 przysługuje również ubezpieczonym urodzonym po dniu 31.12.1948r., a przed 01.01.1969r., jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

1. nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa,
2. warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do 31.12.2008 r.

Według art. 47 ww. ustawy, odrębne przepisy określają zasady przechodzenia na emeryturę, bez względu na wiek, nauczycieli urodzonych po dniu 31.12.1948r. a przed dniem 01.01.1969r.

Odwołujący się J. Ż., z zawodu nauczyciel, urodził się w dniu (...) zatem dotyczą go zasady przechodzenia nauczycieli na emeryturę bez względu na wiek zawarte w art. 88 ust. 1 i ust. 1a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U.2006.97.674 j.t.).

Stosownie do treści art. 88 ust. 1 i ust. 2a ustawy Karta Nauczyciela, nauczyciele mający 30-letni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - 25 letni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym - mogą - go rozwiążaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę.

Nauczyciele urodzeni po dniu 31.12.1948r., a przed dniem 01.01.1969r., zachowują prawo do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, jeżeli:

- 1) spełnili warunki do uzyskania emerytury, określone w ust. 1, w ciągu dziewięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (tj. do 31.12.2008 r.), z wyjątkiem warunku rozwiązania stosunku pracy (może on być rozwiązany po dniu 31.12.2008 r.), oraz
- 2) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 powołanej na wstępie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się przypadające przed dniem 1 stycznia 1983r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe są krótsze od okresu wymaganego dla przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Rozpatrując wniosek o uznanie okresu takiej pracy należy przyjmować kryteria wskazane w art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. 1991 nr 7 poz. 24), a więc za domownika uznawać osobę bliską rolnikowi, która:

- a. ukończyła 16 lat,
- b. pozostawała w okresie pracy w gospodarstwie rolnym we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem lub zamieszkiwała na terenie gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie,
- c. stale pracowała w tym gospodarstwie rolnym i nie była związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Z akt sprawy wynika, że na datę wydania decyzji odwołujący nie spełniał przesłanek z art. 88 ust. 1 i ust. 2a ustawy Karta Nauczyciela – tj. posiadania 30-letniego okresu zatrudnienia (kwestia sporna) oraz rozwiązania stosunku pracy (kwestia bezsporna).

Należy tu wskazać, że Sąd parokrotnie informował odwołującego J. Ż., że wyroki wydawane w Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych są wyrokami specyficznymi - odnoszą się do danej decyzji, która w wypadku powstania nowych okoliczności może być zmieniona przez organ emerytalny. Istota decyzji organu rentowego polega na rozstrzygnięciu o prawie do konkretnego świadczenia jako całości, a nie o poszczególnych elementach składających się na to prawo. Sąd stwierdzający spełnienie przez ubezpieczonego jednego lub więcej warunków powstania prawa do świadczenia nie orzeka o tym w sentencji wyroku, przy jednoczesnym oddaleniu odwołania ubezpieczonego od niekorzystnej dla niego decyzji organu rentowego. Wyrok sądu, podobnie jak decyzja organu rentowego ma rozstrzygać o prawie do konkretnego świadczenia jako całości. Tym samym sąd ubezpieczeń społecznych, przyznając prawo do emerytury ma obowiązek ustalić wszystkie jej warunki, nawet gdy organ rentowy w decyzji negatywnie ocenił tylko niektóre z nich, bez rozpoznania pozostałych. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 06.04.2011 r., III AUa 621/10, LEX nr 1213824).

Ugruntowane orzecznictwo wskazuje więc, że nie jest dopuszczalne orzekanie przez sąd ubezpieczeń społecznych o poszczególnych warunkach nabycia prawa do emerytury zamiast rozstrzygnięcia o samym prawie do świadczenia (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, III AUa 1764/11, LEX nr 1120022), a warunek rozwiązania stosunku

pracy musi być spełniony przed ustaleniem prawa do emerytury nauczycielskiej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24.03.2009 r., I UK 261/08, LEX nr 7078530; podobnie: wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 06.04.2009r., V U 489/09). Wymienione bowiem w Karcie Nauczyciela przesłanki prawa do emerytury, jako regulacja szczególna, odbiegająca od systemu powszechnego, muszą być interpretowane w sposób ścisły i powinny być spełnione do dnia ustania stosunku pracy nauczyciela (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 25.05.2006r., III AUa 299/06, OSAB 2006/4/47). Powyższe wskazuje, że warunkiem przejścia na emeryturę przez nauczyciela jest nie tylko osiągnięcie ustalonego w nim okresu zatrudnienia oraz wykonywania pracy w szczególnym charakterze, ale także rozwiązanie stosunku pracy na jego wniosek (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19.09.2012 r., III AUa 439/12, LEX nr 1223262). Rozwiązanie stosunku pracy w innym trybie niż na wniosek nauczyciela nie jest spełnieniem warunku koniecznego do przyznania prawa do emerytury (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 02.09.2009 r., III AUa 719/09, OSA 2011/8/70-78).

Sąd nie może więc prowadzić postępowania dowodowego w zakresie jednej przesłanki – wymaganego stażu pracy, gdy nie spełnione są inne przesłanki niezbędne do przyznania prawa do świadczenia – rozwiązania stosunku pracy, nawet bowiem uwzględnienie stażu pracy w wymiarze 30 lat nie spowoduje, że odwołujący uzyska prawo do emerytury. Prawo to powstaje bowiem dopiero po spełnieniu wszystkich przesłanek ustawowych (podobnie orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16.06.2009 r., I UK 5/09, LEX nr 518058).

Według art. 88 ust. 2a ustawy z 1982 r. - Karta Nauczyciela omawiana grupa wiekowa nauczycieli zachowuje prawo do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, jeżeli spełni warunki do uzyskania emerytury określone w ust. 1 art. 88, do dnia 31 grudnia 2008r., z wyjątkiem warunku rozwiązania stosunku pracy. Powyższy zapis oznacza, że o ile przesłanki stażowe muszą zostać spełnione do wskazanej daty, to ostatnie kryterium kwalifikacyjne może zostać zrealizowane również po tej dacie, nie wprowadza natomiast zupełnej rezygnacji z warunku rozwiązania stosunku pracy. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 17.01.2013 r., III AUa 1026/12, LEX nr 1254495, podobnie: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12.04.2012 r., II UK 235/11, LEX nr 1216853; Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 08.01.2013 r., II AUa 1262/12, LEX nr 1282552).

Należy tu wskazać, że wyrok wydany w niniejszej sprawie nie zamyka odwołującemu prawa do ubiegania się o emeryturę w przyszłości. Odwołujący może bowiem, po rozwiązaniu stosunku pracy, ponownie wystąpić do organu emerytalnego, a gdy ZUS wyda decyzję odmowną, wówczas Sąd w postępowaniu odwoławczym będzie prowadził postępowanie dowodowe co do ustalenia pracy w gospodarstwie rolnym. Sąd oceni wówczas, czy zaliczenie (lub nie) okresu pracy rolniczej było słuszne. Tymczasem ustalenie w niniejszym postępowaniu, czy odwołujący pracował w gospodarstwie rolnym, nie zmieni sentencji wyroku jaki ma zapaść (oddalającego odwołanie z uwagi na nierozwiązanie stosunku pracy), a ustalenia ewentualnej pracy w gospodarstwie rolnym, opisane w uzasadnieniu, nawet po przesłuchaniu wielu świadków, nie wiążą w żaden sposób organu rentowego – gdyż zaskarżona decyzja nie zostanie zmieniona.

Wobec powyższego wniosek odwołującego o przesłuchanie świadków na okoliczność pracy w gospodarstwie rolnym, jako bezprzedmiotowy w kontekście nierozwiązania stosunku pracy, został na podstawie art. 217 § 2 kpc oddalony. Sąd rozstrzyga bowiem o konkretnej decyzji i o prawie do konkretnego świadczenia, nie zaś o poszczególnych elementach – takich jak staż pracy - składających się na to świadczenie. Przyznając prawo do świadczenia nie stwierdza w sentencji wyroku okoliczności faktycznych, a do takich należy ustalenie okresów pracy. Odmawiając ubezpieczonemu prawa do emerytury Sąd nie tylko nie jest zobligowany do wskazania, które okresy pracy uznaje za udowodnione, ale również nie ma do tego podstaw prawnych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 12.12.2008r., II AUa 867/08, POSAG 2009/1/72-78). W postępowaniu odrębnym w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, toczącym się z odwołania od decyzji organu rentowego wydanej na wniosek o przyznanie emerytury lub renty, niedopuszczalne jest bowiem przedmiotowe przekształcenie roszczenia w trybie art. 193 k.p.c. przez żądanie ustalenia tylko niektórych przesłanek warunkujących prawo do świadczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.10.2010 r. II UK 108/10, LEX nr 688682).

Wobec powyższego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie zostało oddalone.